
Meldcode- Dilemma's op de werkvloer

Fleur Joosten
Karin Nijhof
Marjan Huisman

Kinderopvangtotaal, 2019

Jaarlijks zijn meer dan 100.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling. Als Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV) behoren wij tot de beroepskrachten die in onze beroepsuitoefening direct of indirect met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling in aanraking kunnen komen (V&VN, 2019). In dit artikel gaan wij op zoek naar dilemma's die hulpverleners tegenkomen bij het invullen en gebruiken van de Meldcode. We hebben ervoor gekozen om met verschillende disciplines uit eigen praktijk in gesprek te gaan en deze te vergelijken met de literatuur. We sluiten dit artikel af met een aantal aanbevelingen, waarmee we willen bereiken dat het invullen van de Meldcode een plek krijgt in de hulpverlenersketen.

In 2011 is de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ingevoerd, voor alle beroepsgroepen die onder de werking van deze wet vallen. Deze beroepsgroepen zijn: gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, politie en justitie (Ministerie van Volksgezondheid, 2019). Deze Meldcode is aan het begin van 2019 aangepast. Nieuw hierin is dat men bij vermoeden van acute of structurele onveiligheid altijd een melding doet bij Veilig Thuis. Iedere organisatie ontwerpt op basis van het basismodel een meldcode op maat zodat hij binnen de eigen organisatie werkbaar wordt (Ministerie van Volksgezondheid, 2019).

De Meldcode ondersteunt hulpverleners in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling om op tijd passende hulp te krijgen voor slachtoffers en/of gezinnen. De Meldcode bestaat uit vijf stappen. Bij de eerste drie stappen worden de signalen in kaart gebracht, overleg je met een deskundige collega en spreek je met de betrokkenen over de zorgen die je hebt. Bij stap vier weeg je alle informatie aan de hand van het afwegingskader (Nederlands Jeugdinstituut, 2019). Hierover is verderop in dit artikel meer te lezen. De vraag is of er sprake is van huiselijke geweld of kindermishandeling en/of er een vermoeden is van acute of structurele onveiligheid? De Meldcode wordt gesloten wanneer de zorgen zijn afgenomen. Wanneer de vermoedens aanhouden, wordt besloten wat de volgende stap zal zijn. Eerst wordt besloten of er sprake is van acute of structurele onveiligheid. Daarna wordt gekeken of het mogelijk is om de zorg rondom de situatie vanuit de eigen organisatie te organiseren of dat hulp van buitenaf nodig is. Deze afweging wordt gemaakt aan de hand van een drietal vragen: Is de hulpverlener in staat om effectieve en passende hulp te bieden? Werken de betrokkenen mee aan de geboden zorg? Draagt de geboden zorg bij tot voldoende veiligheid op langer termijn. Indien een van deze vragen niet uitvoerbaar blijkt te zijn is een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk (Rijksoverheid, 2019). Veilig Thuis is er niet alleen voor het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Je kunt hier ook terecht voor advies, overleg en ondersteuning. Veilig Thuis is toegankelijk voor iedere burger, dus niet alleen voor hulpverleners. Het delen van zorgen is een belangrijke stap, of je nu vragen en vermoedens hebt, of het zeker weet (Veiligthuis, 2019).

Uit de praktijk blijkt dat professionals die werken met de Meldcode, drie keer zo vaak ingrijpen dan professionals die niet met de Meldcode werken (Ministerie van Volksgezondheid, 2013). In dit artikel richten wij ons op de Meldcode binnen de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) en de dilemma's die deze in de praktijk oproepen bij hulpverleners, vanuit het oogpunt van de Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV).

Hieronder een uitgewerkte casus over de Meldcode met hierin een veel voorkomend dilemma vanuit de hulpverlening.

Casus

Sophie werkt als SPV binnen de Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg (SGGZ). Ze komt in haar werk regelmatig volwassenen tegen die kinderen hebben. Sophie vraagt zich vaak af of ze aandacht moet hebben voor deze kinderen, omdat de ouder in behandeling is. Binnen haar team is hier soms discussie over. Eén collega vindt dat elk kind van een ouder die in behandeling is voor psychische klachten een KOPP-kind (Kinderen van Ouders met Psychische Problemen) is en dat hier aandacht voor moet zijn. Het feit dat zijn of haar ouder in behandeling is, geeft altijd een reden tot zorg of aandacht voor het kind. Een andere collega vindt juist dat dit niet zo is. Ze geeft aan dat het ook heel vaak goed gaat en dat het niet altijd betekent dat wanneer iemand in behandeling is niet goed voor zijn of haar kinderen kan zorgen. Deze collega benoemt ook dat je als hulpverlener de drempel verhoogt door te suggereren dat elke ouder die in behandeling is niet goed voor zijn kinderen kan zorgen. Ook volwassenen die niet in behandeling zijn en geen psychiatrische klachten hebben, kunnen opvoedkeuzes hebben waar je vragen bij kan stellen.

Sophie zelf vindt het lastig. Als niet duidelijk is wat je moet doen als er geen directe zorgen zijn, hoe kan dan duidelijk zijn wat je moet doen wanneer er wel directe zorgen zijn? En hoe objectief zijn directe zorgen? Neem je als hulpverlener hierin je eigen normen en waarden mee?

Dilemma's

In de casus hierboven staat beschreven dat hulpverleners vaak tegen dilemma's aanlopen in hun werk op het moment wanneer ouders in behandeling zijn en er kinderen betrokken zijn. Ondanks dat er richtlijnen zijn voor het gebruik van de Meldcode, blijft het voor veel hulpverleners een dilemma hoe hiermee om te gaan. Vragen die hierbij een rol spelen zijn onder andere wanneer een situatie zorgelijk is en wanneer onveilig? Wanneer is de beslissing rondom het invullen van de Meldcode objectief en wanneer subjectief?

De grote vraag bij het gebruik van de meldcode is of je een melding doet op basis van een vermoeden. Maar wat zijn hier dan de consequenties van? Overwegingen om niet te melden zijn bijvoorbeeld de gevolgen die melden voor de vertrouwensrelatie kan hebben. Het kan leiden tot morele oordelen, weerstanden en ethische dilemma's. Meestal wordt gezien dat er vaak pas wordt ingegrepen in een later stadium van kindermishandeling, wanneer de professionals vrijwel zeker van hun zaak zijn (Van Hooff, van Kamp, Landsmeer & Boer, 2015). Stap vijf van de Meldcode zegt dat bij acute en structurele onveiligheid melden noodzakelijk is (Rijksoverheid, 2019).

Stap 1.
In kaart brengen van de signalen

Stap 2.
Overleg met collega of Veilig Thuis

Stap 3.
Gesprek aangaan met ouder(s)

Stap 4.
Afweging: Huiselijk geweld of kindermishandeling

Stap 5
hulpverleners of melden situatie Veilig Thuis

Wanneer is een situatie acuut of structureel onveilig vragen hulpverleners zich af? Wordt er bij melden ook nagedacht over welke gevolgen dit kan hebben voor het kind? Wordt er ook stil gestaan bij welke gevolgen het niet melden heeft voor het kind?

Om de dilemma's van hulpverleners op het gebied van de Meldcode inzichtelijk te krijgen, is er voor gekozen om met collega's vanuit onze eigen praktijk in gesprek te gaan. Hiervoor is gekozen om het artikel zo dicht mogelijk bij onze eigen ervaringen vanuit de praktijk te houden. We hebben hiervoor verschillende disciplines gevraagd naar hun ervaringen in het werken met de Meldcode en de dilemma's die ze hierbij tegen komen. Zo vraagt Sarah Kootstra, werkzaam als GGZ-verpleegkundige bij Zorgmaatwerk, zich af wanneer er precies een reden is om de Meldcode in te vullen. Ze vraagt zich af wat het daarna voor gevolgen heeft voor de cliënt zelf, voor de samenwerking met de cliënt en ook voor de kinderen? Sinds 1 januari 2019 zijn stap 4 en 5 van de Meldcode aangepast. Om een goede beslissing te kunnen maken over wanneer je de Meldcode invult, kun je hierbij gebruik maken van een afwegingskader (Nederlands Jeugdinstituut, 2019). In het afwegingskader staan vragen beschreven die kunnen helpen in het maken van een juiste beslissing. Hier staat concreet beschreven wanneer een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is, maar ook wanneer je als hulpverlener zelf ondersteuning in kunt zetten bij een gezin. Verder is er een specifiek afwegingskader te vinden voor verpleegkundigen. Hierin staat onder andere het stappenplan beschreven voor het maken van een juiste beslissing. Mirthe Timmer, werkzaam als Sociotherapeut en GGZ-agoog bij het Intramuraal Motivatie Centrum van Verslavingszorg Noord Nederland, geeft aan dat ze de behandelrelatie niet wil beschadigen. In de kliniek is het van belang om eerst een vertrouwensrelatie aan te gaan en hier gaat soms enige tijd overheen. Wanneer deze vertrouwensrelatie eenmaal is opgebouwd, ontstaat openheid en daarna volgen vaak de persoonlijke verhalen van de cliënt. Een goede therapeutische relatie, draagt bij aan betere effecten van de behandeling (Marsman, 2015). Wanneer bij de cliënt thuis alles goed geregeld is dan vindt Mirthe het geen probleem om een gesprek over de kinderen te voeren. Ook niet wanneer zij merkt dat er wel zorgen zijn. Zij vindt het echter wel lastig om het gesprek over een eventuele verdenking van huiselijk geweld of kindermishandeling aan te gaan of om een verplichte melding hierover te doen.

Catharina Nicolaas, werkzaam als gedifferentieerd verpleegkundige bij Intensive Home Treatment team (IHT) van Lentis te Groningen, herkent dit ook. Zij geeft aan dat het moment om met Veilig Thuis te overleggen als extra lastig wordt ervaren omdat het mogelijk gevolgen kan hebben voor de cliënt. Hierdoor ontstaat er een conflict tussen het transparant houden van de behandelrelatie of vertrouwensband met de cliënt tegenover een meldingsplicht vanuit je rol als hulpverlener. Catharina zal altijd eerst met een collega overleggen voordat ze de stap neemt om contact op te nemen met Veilig Thuis. De behandelrelatie bepaalt namelijk voor een groot deel het slagingspercentage van de behandeling (Koekoek, 2011).

Elske van Gelderen, werkzaam als psychiater bij Zorgmaatwerk, geeft verder aan dat het van belang is om de Verwijsindex in te vullen. De Verwijsindex is een instrument waarin je als hulpverlener zorgsignalen over jeugdigen van 0 tot 23 jaar kunt registreren. Bij eerder gemelde zorgsignalen over de jeugdige krijgen betrokken instanties een melding zodat samenwerking kan ontstaan en daarmee zorgen zo licht en snel mogelijk opgelost kunnen worden (Verwijsindex, 2019). Nog niet iedere zorginstantie werkt met de Verwijsindex. Het invullen van de Verwijsindex is ook niet verplicht, maar het is wel een recht dat de hulpverlener heeft. Gemeenten zijn wél verplicht om een regionale Verwijsindex in te richten en het gebruik daarvan te stimuleren (NVO, 2019). Voor een registratie in de verwijsindex is geen toestemming nodig. Elske geeft echter aan dat invullen van de Verwijsindex soms lastig kan zijn, omdat je hiervoor namen en geboortedata nodig hebt van de kinderen en dat cliënten dit niet altijd willen geven. Cliënten willen dit vaak pas geven, wanneer ze zich veilig voelen bij een hulpverlener (Koster, 2018). Cliënten moeten vaak uit hun comfortzone stappen om kwetsbaarheden rondom de opvoeding bespreekbaar durven te maken.

Ook de hulpverlener moet hierbij soms uit zijn comfortzone te stappen, door het onderwerp bespreekbaar te maken. Het is hierbij van belang om je als hulpverlener bewust te zijn van je eigen weerstand en overdrachtsprocessen. Het uitspreken naar de cliënt dat je het als hulpverlener ook lastig vindt om dit onderwerp te bespreken, kan helpend zijn in het contact. Gert-Jan Nijboer, werkzaam als sociotherapeut bij het Intramuraal Motivatie Centrum van Verslavingszorg Noord Nederland, vraagt zich af hoe je de Meldcode gebruikt en wie hierin de verantwoordelijkheid heeft, de sociotherapeut of een andere behandeldiscipline? Binnen het IMC heeft iedere sociotherapeut een mentorcliënt, maar ook is er een systeemtherapeut aanwezig die het levensverhaal met de cliënt uitwerkt. Zo vraagt Gert-Jan zich dan af of hij als mentor de juiste persoon is om een melding te maken als er enige verdenkingen zijn. Hij heeft persoonlijke gesprekken, die ook over de kinderen gaan. Wanneer er zorgen zijn is hij in staat om hierover transparant te zijn. Hij vraagt zich wel af hoe zijn contact verder verloopt wanneer hij aangeeft dat hij een melding gaat maken van zijn zorgen en of dit consequenties voor het kind heeft? In de literatuur is terug te vinden dat het een misverstand is om contact te verliezen bij het bespreekbaar maken van moeilijke thema's. Het blijkt juist dat wanneer je goed contact hebt met de cliënt, het voor de cliënt een opluchting is om over deze moeilijke thema's te praten (Bussel, 2018).

De dilemma's die wij vanuit de praktijk tegen komen, komen overeen met de dilemma's die zijn gevonden in de literatuur. Zo lezen wij veelal; hoe weet ik zeker dat mijn vermoedens kloppen, ben ik kundig genoeg om signalen te herkennen en is dit een reden om een melding te maken? Gevolgd door: hoe verloopt vervolgens mijn cliëntencontact? De beroepscode van de SPV zegt dat het belangrijk is om goed aan te sluiten bij de cliënt, maar wat zijn de gevolgen van het melden (Struijff, 2015)? In de literatuur wordt ook veelal benoemd dat hulpverleners 'bang' zijn om het vertrouwen van hun cliënt te verliezen (Bussel, 2018).

'Door zorgen te bespreken, geef je een kans op verandering'

Casus

Erik is werkzaam als SPV bij de basis GGZ. Hij heeft een aantal gesprekken gevoerd met mevrouw Jansen en zijn onderbuikgevoel zegt dat er zorgen zijn rondom de kinderen in het gezin. Mevrouw Jansen benoemt dat het niet zo goed gaat in haar relatie. Erik heeft inmiddels een vertrouwensband kunnen opbouwen met haar, wat maakt dat zij open en eerlijk kan zijn tijdens de behandelgesprekken. Hij neemt in het contact vooral een open en transparante houding aan, door naar haar te luisteren en niet te oordelen. Doordat zij heeft verteld dat het niet goed gaat in haar relatie, raakten ze in gesprek over de kinderen. Mevrouw Jansen geeft aan dat ze veel ruzie heeft met haar vriend en dat ze denkt dat de kinderen hier wel onder lijden. Tevens zit haar vriend momenteel thuis met een burn-out en heeft ze ook zorgen of hij wel lief kan zijn voor de kinderen op het moment dat zij aan het werk is. Ze denkt niet dat hij de kinderen slaat, maar ze geeft aan dat er wel een constant gespannen sfeer in huis hangt. Erik vraagt wat mevrouw Jansen zelf zou willen. Ze geeft aan wel wat extra ondersteuning te willen, maar dat haar vriend dit niet ziet zitten en haar dat hij bang is dat de kinderen meteen uit huis geplaatst zullen worden. Erik vraagt of hij een huisbezoek mag brengen, om eens kennis te maken met haar vriend. Verder geeft hij aan dat hij de situatie ook graag in het team wil bespreken. Dit vindt mevrouw Jansen goed.

Erik bespreekt de situatie in het team. De collega's adviseren om op huisbezoek te gaan, maar ook om even met Veilig Thuis te overleggen over de situatie. Veilig Thuis benoemt dat eigenlijk de eerste drie stappen van de Meldcode al zijn toegepast. Erik heeft signalen in kaart gebracht. Tevens heeft hij met collega's overlegd en heeft hij Veilig Thuis geraadpleegd voor advies.

Verder heeft hij open in gesprek kunnen gaan met de cliënt en kunnen afspreken dat er een huisbezoek plaats zal vinden. Na dit huisbezoek zal hij afwegen of er sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling. Dit is stap vier van de Meldcode.

Tevens is er vanuit het team besloten een melding te doen bij de Verwijsindex. Erik heeft dit met mevrouw Jansen besproken en uitgelegd dat wanneer bijvoorbeeld school ook een melding doet er een match kan ontstaan over de zorgen. Mevrouw Jansen vindt dit goed maar ook erg spannend. Ze niet weet of de zorgen eerder zijn geconstateerd en of er mogelijk een melding is gemaakt waar ze niks van weet. Ze vraagt zich af wat daarna de consequenties hiervan zullen zijn? Erik spreekt met mevrouw Jansen af om open en eerlijk tegen haar te blijven dat vindt ze prettig.

Uit bovenstaande casus blijkt dat een melding niet alleen betrokkenen aangaat, maar dat het ook gevolgen kan hebben voor naasten. In de casus hierboven geeft mevrouw Jansen aan dat haar vriend dit niet ziet zitten, daarmee is er nog een partij om rekening mee te houden. De SPV ziet de cliënt niet los van haar sociaal-maatschappelijk systeem. Gezondheid, ziekte en problemen op andere levensgebieden staan in een constante wisselwerking met elkaar. Hierdoor heeft het niet alleen invloed op één persoon maar op het gehele systeem. Als SPV is het van belang om problemen vanuit verschillende perspectieven en de wederzijdse beïnvloeding tussen individuen in een systeem te kunnen zien.

Aanbevelingen

Op basis van de gevonden dilemma's, hebben wij een aantal aanbevelingen geformuleerd. Allereerst is het van belang dat het gehele team de stappen van de Meldcode kent en de vaardigheden heeft deze in te vullen binnen de eigen organisatie. Een advies hiervoor zou kunnen zijn om een aandachtsfunctionaris in het team te hebben. Deze functie zou door de SPV uitgevoerd kunnen worden aangezien een van de uitgangspunten van de sociale psychiatrie is dat het van belang is om de cliënt in zijn maatschappelijke en sociaal-culturele context te zien. Deze aandachtsfunctionaris kan een vraagbaak zijn voor medewerkers en advies geven over het werken met de Meldcode (Nederlands Jeugdinstituut, 2019). Tevens kan de aandachtsfunctionaris ervoor zorgen dat het team regelmatig scholing krijgt over dit onderwerp. Een bijkomend voordeel kan zijn dat collega's de aandachtsfunctionaris gaan associëren met de meldcode. Dit heeft tot gevolg dat hulpverleners sneller denken aan de meldcode en/of aandacht hebben voor de kinderen van hun cliënt. Door scholing normaliseer je het thema binnen de hulpverlening en hierdoor ontstaat er een cultuur en gezamenlijke verantwoordelijkheid waarin de dilemma's met betrekking tot de meldcode makkelijker bespreekbaar gemaakt kunnen worden. Scholing op gesprekstechnieken, is ook een van de aanbevelingen die hulpverleners zekerder kan maken bij het afnemen van de meldcode. Oefen met gesprekken, om het vervolgens met elkaar te evalueren. De aandachtsfunctionaris kan een verbindende factor zijn naar bijvoorbeeld 'veilig thuis' om de samenwerking met hen te verstevigen.

Aanvullend zou het invullen van de Verwijsindex een aanbeveling zijn. Het doel van de Verwijsindex is dat hulpverleners zo vroeg en zo snel mogelijk op de hoogte zijn van elkaar betrokkenheid bij een gezin. De Verwijsindex en de Meldcode zijn ondersteunend aan elkaar. De Verwijsindex is provincie overstijgend en zorgt ervoor dat alle meldingen samen komen (V&VN, 2019). Om kennis en vaardigheden te versterken is het belangrijk te weten wat de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling inhoudt en welke verschillende vormen van huiselijk geweld er zijn. Tevens is het van belang om te weten op welke signalen je moet letten en wat je daar vervolgens mee moet doen. Deze kun je vinden op de website Signalenkaart, Huiselijk geweld en kindermishandeling. De signalenkaart bevat signalen die kunnen gelden voor het slachtoffer en de pleger die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling.

De signalen zijn in leeftijdscategorieën terug te vinden. We adviseren gerichte scholing en het gezamenlijk bespreken van praktijkcases zodat een ieder van elkaar kan leren, inzicht kan verkrijgen en zijn of haar vaardigheden kan te versterken.

Ook het uitvoeren van huisbezoeken is een van de aanbevelingen, zo krijgt de hulpverlener een geheel beeld rondom de situatie van de cliënt. Bespreek observaties, zorgen en onzekerheden altijd met collega's en cliënt, zo blijft je eerlijk en transparant.

Tot slot, schakel Veilig Thuis niet alleen in om te melden maar ook voor advies, overleg en ondersteuning!

"Sta naast een cliënt, wijs niet met je vinger, luisteren naar wat er wordt gezegd en wees duidelijk"

Conclusie

Hulpverleners vinden het vaak lastig om te werken met de Meldcode. Ze vragen zich hierbij af waar de grens ligt en of ze kundig genoeg zijn om een beslissing te kunnen nemen. Tevens vragen ze zich af of eigen normen en waarden mogelijk een rol spelen? Je dient als hulpverlener binnen de zorg niet alleen aandacht te hebben voor de cliënt maar ook voor het gezin en systeem. Als hulpverlener moet je contact opnemen met Veilig Thuis bij acute of structurele onveiligheid (Rijksoverheid, 2019). In de praktijk blijkt alleen dat het lastig te bepalen is wanneer een situatie onveilig is en hoe je dit bepaalt. Het afwegingskader kan hierbij een hulpmiddel zijn (Nederlands Jeugdinstuut, 2019). Tevens is het van belang om zorgen te delen met de cliënt en met collega's. Ook kan Veilig Thuis benaderd worden voor advies. Concluderend kunnen wij zeggen dat we weten dat de Meldcode een verplicht onderdeel van de behandeling is. Door een gebrek aan kennis en vaardigheden van de hulpverlener over het invullen van de Meldcode en de verwachte negatieve invloed op de behandelrelatie hierdoor, stagneert (in een aantal gevallen) de uitvoering van de Meldcode. Toch blijkt uit de literatuur dat 75% van de behandelrelaties in stand blijft bij het praten over onveiligheid (Schoonenberg, 2019). Dus hulpverleners, schroom niet en maak gebruik van de Meldcode!

Literatuurlijst/bronnen

- Augeo. (2019). Opgehaald van Afwegingskader: *de meldcode is verbeter*: augeo.nl/meldcode/afwegingskader
- Augeo. (2019). Augeo. Opgehaald van <https://www.augeo.nl/nl-nl/meldcode/afwegingkaer>
- Bussel, M. v. (2018). *De meldcode*. Augeo Magazine.
- Hollander, D. d., & Lardinois, J. (2008, augustus). *Als Het Spant In De Relatie*. SP, p. 13.
- Jeugdinstuut, N. (2019). Het afwegingskader in de meldcode: Verpleegkundigen en verzorgenden. Opgehaald van Nederlands Jeugdinstuut: <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Kindermishandeling/Wegen-en-beslissen/Het-afwegingskader-in-de-meldcode>.
- Jeugdinstuut, N. (2019). Werken met de meldcode. Opgehaald van Nederlands Jeugdinstuut: <https://www.nji.nl/Werken-met-de-meldcode>
- Kinderopvangtotaal. (2019). Opgehaald van Kinderopvangtotaal: <https://www.kinderopvangtotaal.nl/opfrismodule-meldcode-kindermishandeling-beschikbaar/>
- Koekoek, B. (2011). *Praktijkboek sociaal-psychiatrische begeleiding*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Koster, J. (2018, december). De Meldcode. Opgehaald van Augeo Magazine: https://www.augeomagazine.nl/nl_NL/10194/146252/de_meldcode.html
- Marsman, A. (2015, 4 14). Psychosenet. Opgehaald van Wetenschappelijk bewijs voor het belang van een goede therapeutische relatie: <https://www.psychosenet.nl/wetenschappelijk-bewijs-voor-het-belang-van-een-goede-therapeutische-relatie/>
- Ministerie van Volksgezondheid, W. e. (2013, 8). Ministerie (VWS). Opgehaald van Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: [file:///C:/Users/Fleur/Downloads/vraagantwoord-meldcode-definitief-5-aug%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Fleur/Downloads/vraagantwoord-meldcode-definitief-5-aug%20(1).pdf)

- Ministerie van Volksgezondheid, W. e. (2019). Huiselijkgeweld. Opgehaald van Huiselijkgeweld: <https://www.huiselijkgeweld.nl/doc/110414-meldcode-leaflet4-def.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut . (2019). Opgehaald van Wegen en beslissen: <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Kindermishandeling/Wegen-en-beslissen>
- NVO. (2019). Opgehaald van De verwijsindex Risico: <https://www.nvo.nl/beroepscode-en-tuchtrecht/veelgestelde-vragen/de-verwijsindex-risicojongeren-vir-wat-mag-u-als-pedagoog-wel-en-niet-.aspx>
- Rijksoverheid. (2019). rijksoverheid. Opgehaald van Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>
- Schoonenberg, J. (2019). Trimbos. Opgehaald van Trimbos Instituut: <https://www.trimbos.nl/psychische-problemen-en-ouderschap/1-6-professioneel-afwegen-in-relatie-tot-de-meldcode>
- Struijf, R. (2015). *Wat zijn mijn normen en waarden?* Nursing.
- Trimbos. (2019). Opgehaald van KOPP/KOV: feiten en cijfers: <https://www.trimbos.nl/kennis/kopp-kvo/feiten-en-cijfers-over-kopp-kvo>
- V&VN. (2019). Opgehaald van <https://www.augeo.nl/-/media/Files/Bibliotheek/VVN-meldcode-kindermishandeling-en-huiselijk-geweld.ashx>
- V&VN. (2019). V&VN meldcode. Opgehaald van V&VN: <https://www.venvn.nl/Portals/1/Downloads/VenVN%20Meldcode%20Handzame%20samenvatting%202018.pdf>
- van hooff, M.-J., van Kamp, I., Landsmeer, N., & Boer, F. (2015). *dbc kindermishandeling moet er snel komen*. Medisch Contact.
- Veiligthuis. (2019). Opgehaald van Veiligthuis: <https://veiligthuis.nl/>
- venvn-spv. (2002). Opgehaald van venvn: <https://www.venvn-spv.nl/pdfs/publicatiespdf/beroepscode.pdf>
- Verwijsindex. (2019). Opgehaald van Verwijsindex: www.verwijsindexgelderland.nl
- Verwijsindex. (2019). Opgehaald van Verwijsindex: <https://www.verwijsindex-nml.nl/de-verwijsindex/>